



Hur djurhälsopersonalens hantering av katt påverkar ägarens klinikupplevelse

Tova Hägerstrand och Sara Nilsson

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Djursjukskötarprogrammet
Uppsala 2025



Hur djurhälsopersonalens hantering av katt påverkar ägarens klinikupplevelse

The impact of cat handling on the owner's experience of the veterinary visit

Tova Hägerstrand och Sara Nilsson

Handledare:	Ann Hammarberg, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för kliniska vetenskaper
Examinator:	Lena Olsén, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för kliniska vetenskaper
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i djuromvårdnad
Kurskod:	EX0994
Program/utbildning:	Djursjukskötarprogrammet
Kursansvarig inst.:	Institutionen för kliniska vetenskaper
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2025
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Nyckelord:	Stresshantering, katt, klinikupplevelse, stressreducerande metoder, kattägare

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för kliniska vetenskaper

Sammanfattning

Bakgrund: Katter som kommer till en veterinärklinik för behandling kan ofta vara utsatta för flera stressande händelser. Stresspåverkan kan påbörja redan i hemmet och i samband med transport och kan i vissa fall leda till att kattägare väljer att inte ta sina katter till kliniken för vård. Studier har genomförts som påvisar att kattägare som avvaktar eller uteblir från klinikbesök riskerar att utsätta sina katter för onödigt lidande. Genom att undvika regelbundna undersökningar och besök, ökar risken att behandlingsbara åkommor missas. Syftet med detta kandidatarbete är att undersöka hur medvetenheten kring stressreducerande hanteringsmetoder gentemot ägarens katt påverkar djurägarupplevelsen under klinikbesök samt om det påverkar kattägarens compliance.

Urval: Kattägare som besökt en veterinärklinik under sin katts levnadstid. Totalt 31 respondenter deltog i studien och totalt 24 svar var möjliga att använda vid analys.

Metod: En enkätundersökning utformades för att utreda kattägares kompetens inom stressreducerande metodik samt kattägares upplevelse av sin egen och sin katts stressnivåer i samband med ett klinikbesök. Enkäten publicerades i sju Facebook-grupper riktade till kattägare av både raskatter och huskatter, inklusive i en av författarnas egna flöden.

Resultat: Generellt verkar kattägarens kunskaper inom stressreducerande metoder inte påverka klinikupplevelsen lika mycket som kattägarens egen tendens till stress. Studien identifierade tre antal områden för diskussion. Dessa omfattar:

1) *Djurhälsopersonalens kompetens inom stressreducerande metoder:* Av respondenterna angav 62,5 % att djurhälsopersonalens kompetens inom stressreducerande metoder påverkade deras val av klinik. Detta trots att respondenternas egen kunskap inom stressreducerande metoder inte påvisade en större påverkan på kvaliteten på deras klinikupplevelse.

2) *Kommunikation:* Endast 37,5 % av respondenterna uppgav att de hade fått råd gällande stressreducerande metoder att använda sig av vid behandling i hemmet.

3) *Compliance:* Av de respondenter som avgav att de fått råd kring stressreducerande metoder angav endast 11 % att råden fungerade mycket bra och 44 % att råden fungerade bra. Denna upplevelse är mycket subjektiv och det finns värde i att forska mer kring compliance i frågor gällande stressreducerande metoder vid behandling i hemmet.

Konklusion: Studien visade att det som verkade påverka kattägare mest var hur de upplever att deras katt mår under besöket på kliniken. En katt som upplevdes vara stressad, ha ont eller vara rädd ledde till högre stress hos hälften av de responderande kattägarna, medan en katt som upplevdes som arg inte påverkade kattägaren i lika stor utsträckning. Resultaten indikerade även att kattägarna påverkas av hur djurhälsopersonalen hanterar deras katt. För att kunna dra några säkra slutsatser om vad som påverkar kattägarens upplevelse av klinikbesök behövs ytterligare forskning inom ämnet utifrån en större urvalsgrupp.

Nyckelord: stresshantering, katt, klinikupplevelse, stressreducerande metoder, kattägare

Abstract

Background: Cats that come to a veterinary clinic for treatment often experience some level of stress. Cats that come to a veterinary clinic for treatment can often be exposed to several stressful events. The impact of stress can begin at home and during transport and can in some cases lead to cat owners choosing not to take their cats to the clinic for care. Studies have been conducted that show that cat owners who wait or miss clinic visits risk exposing their cats to unnecessary suffering. By avoiding regular examinations and visits, the risk of missing treatable conditions increases. The aim of this study is to investigate how awareness of stress-reducing handling methods towards the owner's cat affects the cat owner's experience during clinic visits and, whether it affects the cat owner's compliance, and whether there is any difference in the level of knowledge of domestic cat owners and purebred cat owners regarding stress-reducing methods.

Sample: Cat owners who have visited a veterinary clinic during their cat's lifetime. A total of 31 respondents participated in the study and a total of 24 answers were possible to use in analysis.

Method: A survey was designed to investigate cat owners' competence in stress-reducing methods and cat owners' experience of their own and their cat's stress levels in connection with a clinic visit. The survey was published in seven Facebook-groups aimed towards cat owners of both purebred cats and domestic cats, including in one of the authors' own social media feeds.

Results: In general, the cat owner's knowledge of stress-reducing methods does not seem to affect the clinic experience as much as the cat owner's own tendency to stress. The study identified three areas for discussion. These include:

- 1) *Animal health personnel's competence in stress-reducing methods:* 62.5% Of the respondents 62.5 % stated that the animal health personnel's competence in stress-reducing methods influenced their choice of clinic. This is despite the fact that the respondents' own knowledge of stress-reducing methods did not demonstrate a major impact on the quality of their clinic experience.
- 2) *Communication:* Only 37.5 % of respondents stated that they had received advice regarding stress-reducing methods to use during home treatment.
- 3) *Compliance:* Of the respondents who stated that they received advice on stress-reducing methods, only 11 % stated that the advice worked very well and 44 % that the advice worked well. This experience is very subjective and there is value in researching more about compliance in questions regarding stress-reducing methods during home treatment.

Conclusion: The study showed that what seemed to affect cat owners the most was how they perceived their cat's wellbeing during the visit to the clinic. A cat that was perceived to be stressed, in pain or afraid led to higher stress in half of the responding cat owners, while a cat that was perceived to be angry did not affect the cat owner to the same extent. The results also indicated that cat owners are affected by how animal health personnel handle their cat. In order to draw any firm conclusions about what affects cat owners' experience of clinic visits, further research on the subject is needed based on a larger sample group.

Keywords: stress management, cat, clinic experience, stress-reducing methods, cat owner

Innehållsförteckning

Figurförteckning	6
1. Inledning	8
1.1 Syfte	9
1.2 Frågeställningar	9
2. Bakgrund	10
2.1 Stress hos katt	10
2.2 Stressreducering och hantering	11
2.2.1 Innan ankomst	11
2.2.2 Klinikmiljön	12
2.2.3 Hantering av katten	12
2.3 Compliance	13
2.4 Kommunikation	14
2.5 Informationstillgänglighet	14
3. Material och metod	15
3.1 Litteratursökning	15
3.2 Enkätstudien	15
3.2.1 Urval	15
3.2.2 Utformning	15
3.2.3 Distribution	16
3.2.4 Databearbetning	16
4. Resultat	18
4.1 Svarsrespons	18
4.2 Kattägarinformation	18
4.3 Kattens beteende hemma	18
4.4 Kattens upplevda stressnivå	19
4.5 Kattens beteende på klinik	22
4.6 Katten och kattägarens upplevelse på klinik	24
4.7 Tidigare erfarenheter om stressreducerande metoder	30
5. Diskussion	32
5.1 Metoddiskussion	32
5.2 Resultatdiskussion	33
6. Konklusion	37
Referenser	38
Tack	42
Bilaga 1	43

Figurförteckning

Figur 1. Svartsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressad deras katt var i situationen "När katten befinner sig i ett begränsat utrymme (ex: i ett undersökningsrum eller inte får lämna hemmet)".	20
Figur 2. Svartsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressad deras katt var i situationen för enkätfrågan "Vid rörelsebegränsning/fasthållning av dig".	21
Figur 3. Svartsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressad deras katt var i situationen för enkätfrågan "Vid rörelsebegränsning/fasthållning av en främling".	22
Figur 4. Svartsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressad deras katt var i situationen för enkätfrågan "Hantering av veterinär/djursjukskötare/djurvårdare".	23
Figur 5. Svartsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen för enkätfrågan "Vanligt klinikbesök med din katt".	25
Figur 6. Svartsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "Jag behöver hålla fast min katt i samband med undersökning/behandling". Medelvärde uppmättes till 2,68 med en standardavvikelse på 1,66.	26
Figur 7. Svartsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "När min katt blir undersökt/hanterad av veterinär/djursjukskötare/djurvårdare". Medelvärde uppmättes till 2,30 med en standardavvikelse på 1,36.	26
Figur 8. Svartsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "När min katt blir fasthållen av veterinär/djursjukskötare/djurvårdare i samband med undersökning/behandling". Medelvärde uppmättes till 3,21 med en standardavvikelse på 1,95.	27
Figur 9. Svartsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "När jag upplever min katt som stressad". Medelvärde uppmättes till 4,62 med en standardavvikelse på 2,88.	27
Figur 10. Svartsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "När jag upplever att min	

katt har ont". Medelvärde uppmättes till 5,95 med en standardavvikelse på 3,25.	28
Figur 11. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "När jag upplever att min katt är arg". Medelvärde uppmättes till 4,08 med en standardavvikelse på 2,56.	28
Figur 12. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "När jag upplever att min katt är rädd". Medelvärde uppmättes till 4,73 med en standardavvikelse på 2,91.	29
Figur 13. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "När jag upplever veterinär/djursjukskötare/djurvårdare är stressade". Medelvärde uppmättes till 4,73 med en standardavvikelse på 2,78.	30
Figur 14. Svarsfördelning på enkätfrågan "Hur påverkar veterinärens/djursjukskötarens/djurvårdarens kompetens inom stressreducerande metoder för din katt ditt val av klinik?". Totalt antal respondenter 24.	31

1. Inledning

En djursjukskötares roll på klinik inkluderar behandling av djur men består även till stor del av kommunikation med djurägare. En djursjukskötare är ofta den första personen en djurägare talar med, i telefon eller i väntrummet, och har därför en viktig roll i hur djur och djurägare upplever sin klinikvistelse. Mariti et al (2016) har påvisat att både kattägare och djurhälsopersonal aktivt påverkar klinikupplevelsen för patienten genom hur katten hanteras i hemmet och på kliniken.

Mariti et al. (2016) belyser även hur fasthållande, oro och smärta agerar som riskfaktorer för att katter ska drabbas av stress i samband med klinikbesök, samt hur stress kan förvärras hos katter efter varje negativ upplevelse. Stress riskerar att försämra kvaliteten på patientens behandling, eftersom en stressad katt ofta är svårare att diagnostisera och behandla. Forskning har visat att parametrar såsom blodtryck, andningsfrekvens och rektaltemperatur kan påverkas av stress (Quimby et al. 2011). Ett exempel på detta är vid blodtrycksmätning på katt när den befinner sig på undersökningsbordet. En studie från 2021 påvisade att alla blodtrycksvärden var högre hos katten när den befinner sig på undersökningsbordet än när den befann sig i sin transportbur (Hanås et al. 2021).

För djurhälsopersonal är vikten av en positiv klinikupplevelse för patient och kattägare avgörande då det är en förutsättning för korrekt diagnostik och behandling (Wayner et al. 2006). Mariti et al. (2016) beskriver hur kattägars upplevelse av hur katten hanteras av djurhälsopersonal påverkar ägarens uppfattning av klinikbesöket. En ägare som upplever djurhälsopersonalens hantering av dennes katt som obetänksam kan välja att söka sig till en annan klinik. Kattägare kan även dra sig för att uppsöka veterinär för att slippa utsätta katten för den rädsla och stress djuret kan uppleva på väg till och under klinikbesöket (Vogt et al. 2010). Relationen mellan djurhälsopersonal, kattägare och patient är därmed någonting som aktivt kan påverka kvaliteten på klinikbesök och är därför väl värt att studera.

I dagsläget finns det ett flertal olika typer av stressreducerande metoder. Metoder såsom passiv hantering (Moody et al. 2018) blir allt vanligare för att reducera patientens risk för stress. American Animal Hospital Association (2012), uppmuntrar även djurhälsopersonal att följa ett antal rekommendationer och riktlinjer för att förbättra vårdkvaliteten för katter på klinik.

Ur ett omvårdnadsperspektiv är kattägars upplevelser av klinikbesök viktiga för att skapa förutsättningar för kvalitativ vård. Ett vanligt skäl till att kattägare

undviker klinikbesök är en ökad stressupplevelse för både katt och ägare i samband med transport och besök, och detta medför risker såsom uteblivna besök och en förvärrad sjukdomsbild hos patienten till följd av detta (Griffin et al. 2020). Mariti et al. (2017) lyfter vikten av information gällande stressreducerande tekniker och hur viktigt det är för djurägare att känna till för att positivt kunna påverka patientens stressupplevelse och återhämtning. Genom att studera hur kattägares klinikupplevelse påverkas av djurhälsopersonalens hantering av patienten, samt kattägares tidigare medvetenhet kring stressreducerande metoder, möjliggörs en ökad medvetenhet kring de förutsättningar som finns för kvalitativ patientvård.

1.1 Syfte

Syftet med detta kandidatarbete är att undersöka hur medvetenheten kring stressreducerande hanteringsmetoder gentemot ägarens katt påverkar djurägarupplevelsen under klinikbesök samt om det påverkar kattägarens compliance.

1.2 Frågeställningar

Frågeställning 1: Hur påverkas kattägares klinikupplevelse av djurhälsopersonalens hantering av deras djur?

Frågeställning 2: Påverkar djurägares medvetenhet om stressreducerande metoder deras compliance?

2. Bakgrund

2.1 Stress hos katt

Tamkattens förfäder var rovdjur men även bytesdjur, och detta kan fortfarande ses idag genom kattens starka motivation till att alltid vara medveten om och undvika situationer som kan upplevas som hotfulla (Hargrave 2017). Detta kan ses i beteenden som undvikande av rovdjur, undvikande av obekanta situationer och dofter (Hargrave 2017) och flyktreaktioner vid höga och plötsliga ljud (Fraser 2012). När en katt befinner sig i en situation där den utsätts för dessa stressorer, det vill säga rovdjur, obekanta dofter och höga, plötsliga ljud, men inte kan undvika eller fly så kommer katten drabbas av stress (Hargrave 2017).

Det finns två typer av stress som katter kan drabbas av, akut och kronisk (Hargrave 2015). Enligt en websida från University of Central Florida (u.å.) står beskrivet att akut stress uppstår snabbt i respons till en förändrad situation där en individ känner sig hotad, och ska fungera som ett hjälpmedel för individen att hålla sig vid liv. Denna typ av akut stressrespons uppstår snabbt och så snart den hotfulla situationen är över, försvinner gradvis även stressen. Kronisk stress har en stressrespons som liknar den akuta men är inte övergående på samma sätt då den uppkommer i respons till en situation som inte försvinner, till exempel individens levnadsmiljö. Även om akut stress oftast är ofarlig så gäller inte detsamma för den kroniska, eftersom den senare kan leda till många beteendemässiga problem hos katt (De Dierenkliniek u.å.). Dessa problem kan bland annat vara ökad eller minskad aptit, defekering och urinering på olämpliga platser samt aggression mot människor eller andra djur i hemmet.

Utifrån dessa definitioner är det således akut stress som katter drabbas av under ett veterinärbesök. Stressresponsen kan ses i form av fysiologiska och beteendemässiga förändringar (Atkinson 2018). De fysiologiska förändringarna kan vara uppspärrade ögon med vidgade pupiller, svettiga trampdynor, förlorad kontroll över urinblåsan och tarmen, skakningar, salivering och hässjning (Hargrave 2015; Atkinson 2018). De beteendemässiga förändringarna kan vara en låg, ibland ihopkrupen, kroppshållning med sänkt huvud och öronen fällda åt sidorna eller bakåt, svansen hålls sänkt och nära kroppen. Katten kan också skaka, aktivt försöka gömma sig eller dra sig undan, vara tyst eller jama, fräsa, morra och ibland även spinna (Hargrave 2015; Atkinson 2018). En del katter tar även till strategin att verkar sova till dess att den påfrestande situationen är över (Atkinson 2018). Om det inte har fungerat för katten att försöka gömma sig eller vänta ut situationen kan den till slut komma till en punkt när den inte längre tolererar vad som händer, och kan då reagera med aggressivitet (Hargrave 2015).

Katter är ursprungligen solitära jägare och ute i naturen har de sällan nära kontakt med artfränder förutom under kattungeperioden då de lever med sin mamma och sina eventuella syskon. Detta är troligen förklaringen till att katter inte har ett lika väl utvecklat och tydligt socialt språk sinsemellan. Även det faktum att de är bytesdjur kan ha bidragit till dess subtila kroppsspråk, då det i naturen har det varit viktigt att vara tyst och stilla för att överleva och undvika upptäckt av rovdjur (Hargrave 2017). Katter har dessutom ett väl utvecklat långtidsminne, vilket innebär att en enskild erfarenhet påtagligt kan påverka kattens beteende i liknande situationer under en lång tid (Vitale Shreve & Udell 2015; Mariti et al. 2016; Taylor et al. 2022). Detta innebär att det är viktigt för djurhälsopersonal och kattägare att vara uppmärksamma på de signaler som katter kan uppvisa vid stress, och att de kan agera på ett korrekt sätt för att minska och förebygga att stress uppstår (Hargrave 2017).

2.2 Stressreducering och hantering

Horwitz (2018) skriver att det finns många olika sätt att minska och förebygga stress hos katter inför och under veterinärbesök. En del kan göras av kattägaren redan innan ankomst till kliniken, en del kan göras genom att påverka klinikmiljön och en del har att göra med hanteringen av katten på kliniken.

2.2.1 Innan ankomst

Kattägare bör burträna sina katter (Horwitz 2018) då det finns forskning som visar att katter som burtränats ofta har kortare veterinärbesök (Pratsch 2018). Burträning kan också underlätta för kattägaren då just att få in katten i buren och transporten till kliniken är en del av det som många kattägare själva känner sig stressade över (Rodan et al. 2022). Då katter uppfattar och känner igen förändringar i sina ägares emotionella tillstånd kan kattägarens stress även påverka kattens stressnivå. Kattägarens kännedom om stressreducerande metoder och implementeringen av dessa har därför en viktig roll redan innan ankomst till kliniken (Rodan et al. 2022).

Förutom burträning kan dessa förebyggande metoder vara vilken typ av bur som används och hur den inreds, hur buren blir buren och placeras under transport, användning av feromoner i buren, läkemedel som dämpar ångest och illamående hos katt inför besök, trevlighetsbesök på kliniken, övningar för katten i att bli hanterad samt övningar i att åka bil (Rodan et al. 2011; Rodan et al. 2022; Taylor et al. 2022). Just stressen för katten i att bli infångad och transporterad till

kliniken är det som också stressar kattägare mest och gör att de drar sig för att besöka veterinär, men om kattägare erbjuds konkreta metoder för att minska denna stress ökar chansen för mer frekventa besök (Carney et al. 2012).

2.2.2 Klinikmiljön

Även kliniker kan genomföra åtgärder för att minska och förebygga stress hos de besökande katterna. Helst ska katter ha ett eget väntrum helt separat från det som används av hundar, och om det är möjligt även en egen ingång och utgång där hundar inte passerar (Taylor et al. 2022). Kliniker kan även boka in katter på tider när det är lugnare på kliniken eller ha helt separata dagar när endast katter tas emot samt försöka ha så korta väntetider som möjligt när katterna är på kliniken (Rodan et al. 2011). Helst ska katter tas in på undersökningsrummet direkt vid ankomst, men om detta inte är möjligt bör det finnas hyllor i väntrummet så kattburen inte behöver stå på golvet och kliniken bör erbjuda filter/handdukar sprayade med feromoner att lägga över buren (Rodan et al. 2011; Rodan et al. 2022). Där det är möjligt bör kliniken ha minst ett undersökningsrum som endast används till katter (Rodan et al. 2011). Om patienten behöver skrivas in för operation eller vård, så bör det finnas en avdelning för enbart katter där miljön hålls lugn och tyst (Taylor et al. 2022). I alla områden på kliniken där katter kommer att befinna sig bör det även finnas en doftspridare med feromoner (Taylor et al. 2022).

2.2.3 Hantering av katten

Utöver miljön så kan kliniken även arbeta med hur katterna hanteras vid besök. Till att börja med bör endast personer med erfarenhet av katter hantera dessa i vaket tillstånd (Taylor et al. 2022). Det är viktigt att alla som hanterar katterna på kliniken uppträder på ett sådant sätt att katterna upplever dem som ofarliga, bland annat genom att undvika direkt ögonkontakt, använda långsamma rörelser och en låg och lugn röst, samt vara medveten om sitt eget känslotillstånd då detta kan påverka kattens beteende (Rodan et al. 2011).

När katten ska undersökas bör detta utföras i undersökningsrummet på en plats och i en position som katten själv väljer och det kan exempelvis vara sittande i kattägarers knä eller när katten rör sig fritt på golvet (Rodan et al. 2011; Taylor et al. 2022). Om katten frivilligt lämnar sin transportbur bör den stängas och ställas bort utom synhåll tills besöket är slut, då katten genast bör tillåtas återvända till buren (Rodan et al. 2011). Om katten inte själv kommer ut ur buren bör locket tas av och katten undersökas i botten av buren (Rodan et al. 2011) förutsatt att katten kommer i den typ av bur där detta är möjligt. För att katten ska känna

sig säkrare när locket tas bort kan en handduk/filt läggas över botten som ett litet tak, vilket gör att katten upplever sig "gömd" men ändå blir tillgänglig för undersökning (Rodan et al. 2011).

Djurhälsopersonalen bör fråga kattägaren vilka typer av beröringar som katten finner obehagliga eller, främst om det är en äldre katt med artros, smärtsamma och om det är möjligt bör dessa beröringar undvikas vid undersökning (Rodan et al. 2011; Taylor et al. 2022). All utrustning och material som kan behövas bör finnas förberett i rummet för att undvika onödiga ljud och rörelser som kan skrämma katten (Rodan et al. 2011). Olika typer av kattgodis eller leksaker kan användas som distraktion eller belöning, och vid behov kan filter/handdukar användas för att svepa in oroliga katter, dock utan att dessa katter hålls fast (Rodan et al. 2011; Taylor et al. 2022). Katter bör hanteras med så lite tvång och fasthållning som möjligt, och fasthållning och lyft i nackskinnet bör undvikas helt då det finns indikationer att katter finner dessa tekniker obehagliga och skrämmande (Rodan et al. 2011; Moody et al. 2020; Rodan et al. 2022). Helst ska alla undersökningar och behandlingar under besöket ske i undersökningsrummet tillsammans med kattägaren, och om något behöver göras utan kattägaren närvarande så är det bättre att be denne lämna rummet en liten stund i stället för att flytta katten (Rodan et al. 2011).

2.3 Compliance

Wayner et al. (2006) argumenterar att compliance, eller följsamhet till ordination, kan definieras på två olika vis: 1) de aktiviteter som är associerade med att följa lagar, regler och professionella riktlinjer samt 2) graden som djurägaren följer givna instruktioner gällande behandling. Ur ett professionellt perspektiv är detta ett viktigt begrepp att känna till och förstå innebörden av.

Compliance kan studeras och mätas på ett flertal olika vis. Hur väl behandling efterföljs kan mätas *direkt* eller *indirekt*. Exempel på direkta metoder är uppmätt läkemedelskoncentration i kroppsvätskor samt direkt observation av konsumtion av läkemedel. Indirekta metoder kan i stället vara självrapporterat genomförande av behandling och tabletkräkning (Anghel et al. 2019). Ytterligare metoder som används är bland annat statistiska analyser, muntliga rapporter samt protokoll (Wayner et al. 2006). Dessa verktyg kan i sin tur sedan användas för att utvärdera hur effektiv kommunikationen mellan djurägare och djurhälsopersonal har varit samt för att skapa bättre förutsättningar för vård (Wayner et al. 2006).

En studie har visat att upp till 60 % av djurägare upplever djurhälsopersonalens instruktioner som otydliga, något som hade en negativ effekt på djurägarrens

compliance (Wayner et al. 2006). Wayner et al. (2006) belyser även vikten av djurägarens acceptans av informationen som ges av djurhälsopersonal, något som ses som en förutsättning för adekvat genomförande av vård och behandling.

2.4 Kommunikation

Kommunikation mellan djurägare och djurhälsopersonal är inte bara viktig ur ett djurhälsoperspektiv, utan riskerar även att starkt påverka djurägarens helhetsupplevelse av klinikbesöket (Russel et al. 2021). I en studie från 2004 framgår det att ca 78 % av veterinärstudenter anser att kommunikationsfel ligger till grund för misstag som gjorts på kliniken (Mellanby et al. 2004). Utöver att vara en källa till professionella misstag kan kommunikationsfel även orsaka en risk för patienter. Genom otydlig eller osäker kommunikation kan patientens klinikupplevelse påverkas negativt och förutsättningarna för högkvalitativ vård minskas (Russel et al. 2021).

2.5 Informationstillgänglighet

I stunder av kris, såsom när djurägarens djur är sjukt, är det viktigt att adekvat information finns tillgänglig för djurägare. I samband med informationssökning utgår djurägare ofta utifrån djurets aktuella behov samt sin identitet som djurägare (Day & Novak 2022). Denna starka identitet påverkar i sin tur vilka sökord, perspektiv och behov som djurägaren utgår ifrån i samband med sin informationssökning (Day & Novak 2022).

I sin studie från 2020 visar Kogan och Oxley att djurägare använder internet för att uppsöka djurhälsorelaterad information minst en gång i månaden. En sådan förberedande sökning av information möjliggör potentiellt ett mer välinformerat, effektivt klinikbesök för både djurhälsopersonal och djurägare. Denna ökade tillgänglighet av information för djurägare har i sin tur belyst en bristfällig förståelse av informationen. Kogan och Oxley (2020) lyfter slutligen hur den tillgängliga informationen ibland till och med kan utgöra en risk för djurhälsan. Ett argument för detta är svårigheten för djurägare att avgöra kvaliteten på den information de läser.

I samma studie lyfter Kogan och Oxley (2020) hur ca 76 % av de djursjukskötare som deltog upplevde att djurägarers informationstillgänglighet påverkade relationen mellan djurhälsopersonal och djurägare negativt. En av de vanligaste anledningarna till detta var djurägare som satte högre tilltro till internetkällor än till djurhälsopersonalen.

3. Material och metod

Det material som användes i detta självständiga arbete i djuromvårdnad var en litteratursökning och en enkätstudie.

3.1 Litteratursökning

Litteratursökningen genomfördes för att få en överblick och bakgrund över de områden som behandlas i arbetet, såsom stress och stresshantering hos katt, compliance hos kattägare och kattägares upplevelse av klinikbesök. De databaser som användes vid litteratursökningen var PubMed, Scopus, Web of Science, Primo och Google. Sökorden var: cat, cats, feline, owner, owners, compliance, stress, handling, clinic. Utifrån sökresultaten granskades referenslistor och från dessa kunde ytterligare sökningar göras.

3.2 Enkätstudien

3.2.1 Urval

En testenkät delades initialt med handledare samt med 8 djursjukskötarstudenter. Efter revidering skickades en officiell enkät ut via det sociala mediet Facebook. Enkäten publicerades i sju grupper riktade till kattägare av både raskatter och huskatter, inklusive i ett av författarnas egna flöden. Testenkäten genomfördes i genomsnitt på 10 minuter, vilket informerades om i den slutgiltiga enkäten för att eventuella respondenter skulle kunna ta ett informerat beslut om de ville genomföra enkäten eller inte.

Urvalet av respondenter baserades på frivillighetsprincipen där de respondenter som önskade och var medlemmar i vardera Facebook-grupp fick svara på enkäten.

3.2.2 Utformning

Enkäten skapades i Netigate och bestod av 29 frågor riktade till kattägare av hus- och raskatter i Sverige. Enkäten baserades på två tidigare studier kring kattägares upplevelse på klinik. Dessa studier var *The perception of cat stress by Italian owners* av Mariti et al. (2017), samt *Advice on cat behavior in German veterinary practices: Expectations of cat owners and influencing factors in compliance* av Karn-Buehler och Kuhne (2022).

Enkäten bestod till större delen av en- och flervälsfrågor, men innehöll även skattningsskalor samt frågor där svaren skrevs i fritext (bilaga 1). Enkäten delades in i olika sektioner beroende på vad frågorna fokuserade på. Dessa sektioner handlade bland annat om kattens och kattägarens upplevelse på klinik, samt vilka tidigare erfarenheter och kunskaper kattägaren hade av stressreducerande metoder för katt. Enkäten innehöll även ett antal spärrfrågor, för att försäkra att respondenterna endast svarade på de frågor som var relevanta för dem. Ett exempel på dessa spärrfrågor var den första frågan i hela enkäten – ”Har du katt? Ja/Nej” – och om svaret blev nej guidades respondenten till enkätens sista sida där personen tackades för sitt deltagande. Ytterligare ett exempel var frågan ”Har din katt någonsin visat aggressiva beteenden? Ja/Nej”, där svaret ”Ja” ledde till en följdfråga, medan svaret ”Nej” i stället ledde till nästa fråga. Respondenten uppmanades också, om denne hade flera katter, att välja en katt att utgå ifrån och att då utgå från den individ som respondenten upplevde som mest stresskänslig.

Innan respondenterna kunde börja svara på enkäten behövde de ge sitt digitala samtycke på enkätens första sida. Där informerades respondenterna om att deras IP-adress registrerades, men att enkäten inte samlade in information innehållande känsliga personuppgifter. De informerades även om att insamlade data skulle presenteras på ett sätt som gjorde att enskilda respondenter inte skulle kunna identifieras utifrån deras svar.

3.2.3 Distribution

Enkäten publicerades en gång i vardera Facebook-grupp och en gång i den publicerande författarens flöde. Inga påminnelser skickades ut. Enkäten var aktiv mellan 2025-03-04 och 2025-03-22.

3.2.4 Databearbetning

Antalet svar som erhöles var 31 och av dessa ansågs 16 fullföljda av Netigate. Av de 15 som Netigate ej ansåg som slutförda bedömdes 8 som slutförda efter manuell genomgång. Den manuella genomgången bestod av i att säkerhetsställa att respondenterna hade svarat på alla obligatoriska och analysrelevanta frågor. Sju respondenter exkluderades då de inte hade svarat på alla frågor och efter manuell genomgång bedömdes fråga 29, en icke-obligatorisk fråga där respondenterna uppmanades att ge feedback om själva enkäten, inte som nödvändig för analys. Baserat på denna bedömning användes 24 enkätsvar som grund för databearbetning.

Microsoft Excel användes för databearbetning av alla inkomna enkätsvar, inklusive fritextsvar, samt deskriptiv statistik. Vid beräkning av medelvärde och standardavvikelser exkluderades respondenter som angav alternativet '*0*' - *har ej varit med om händelsen* för att kunna basera värdet endast på de katter eller kattägare som varit utsatta för respektive stressmoment.

4. Resultat

4.1 Svarsrespons

Svarsfrekvensen på enkäten var 31 svar från olika kattägare, och av dessa hade endast 16 svarsrespondenter slutfört hela enkäten genom att svara på den sista frågan, fråga 29, vilken inte ansågs relevant för analys (bilaga 1). Efter att denna fråga hade uteslutits kunde 24 respondenter anses ha slutfört enkäten, och författarna valde därför att analysera svaren från dessa 24 respondenter. Majoriteten av enkätfrågorna var obligatoriska att svara på. Resultatet presenteras nedan i form av figurer eller en textsammanställning av relevanta svar. Alla statistiska värden kopplade till skattningsfrågorna nedan är baserade på de respondenter som skattat sin katts eller sin egen stressnivå mellan 1–10.

4.2 Kattägarinformation

På frågan om respondenten hade huskatt eller raskatt svarade 18 att de hade huskatt, fyra svarade att de hade raskatt, och två svarade att de hade både raskatt och huskatt. På frågan om vilken erfarenhet respondenten hade som kattägare fanns den största svarsfrekvensen hos de som var uppväxta med katt ($n=14$) och nästan hälften ($n=10$) hade haft flera katter innan sin nuvarande, och åtta svarade att detta var deras första katt. Detta var en flervälsfråga och en respondent svarade att denne hade växt upp med katt, hade haft flera katter innan den nuvarande samt att den nuvarande var personens första katt. Av respondenterna såg 20 sin katt som en familjemedlem, elva såg sin katt som ett husdjur och nio respondenter såg katten som en vän. Fyra respondenter ansåg att katten bara var ett husdjur, medan fem svarade att katten var en familjemedlem, en vän och ett husdjur. Ingen respondent ($n=0$) såg sin katt som stallkatt, avelsdjur eller någon som de inte hade ett förhållande till.

4.3 Kattens beteende hemma

På frågan om katten bor med andra djur svarade 17 respondenter att katten bodde med andra djur och sju att katten bodde ensam. Av de 17 som svarade att katten bodde med andra djur, bodde nio med andra katter, två bodde med hund och resterande sex bodde med både hund och katt.

På frågan om hur kattens transportbur förvarades svarade fyra respondenter att den alltid står framme, nio svarade att den står framme några dagar innan användning och elva svarade att den tas fram i samband med användning.

Tolv respondenter angav att deras katt leker, tio angav att den leker lite/bara ibland och två svarade att katten endast leker med personer den känner. I enkäten var det upp till respondenten själv att definiera vad lek innebar för sin egen katt.

Vidare uppmanades respondenterna svara på om deras katt tycker om att umgås med andra individer. I begreppet individer inkluderades både djur och människor. Sju respondenter angav att katten tycker om att umgås med andra individer. En respondent angav att katten endast tycker om att umgås med andra djur medan fyra angav att katten endast tycker om att umgås med djurägaren/familjen. Elva respondenter angav att katten endast tycker om att umgås med personer den känner och en respondent angav att katten endast tycker om att umgås med djurägaren och specifika katter.

4.4 Kattens upplevda stressnivå

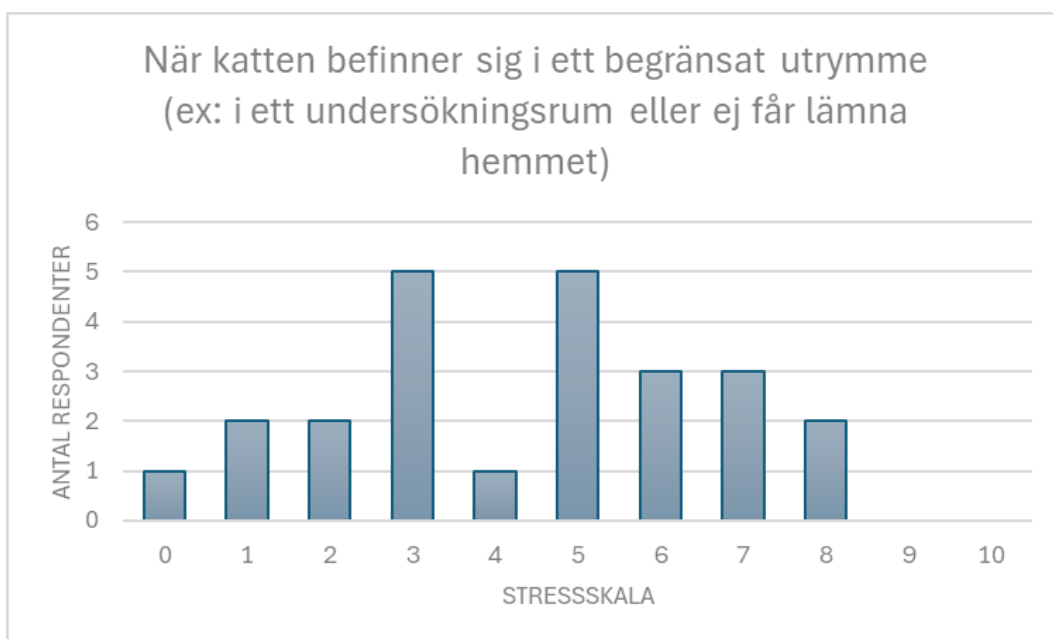
Majoriteten av respondenterna (n=17) svarande att deras katt inte hade visat några aggressiva beteenden. De sju respondenterna som svarade att deras katt hade uppvisat aggressiva beteenden fick svara på en uppföljande flervalsfråga om vilka beteenden katten visat. Alla katterna (n=7) hade fräst, fem hade morrat och piskat med svansen, fyra hade krummat kroppen/skjutit rygg och tre hade rivit/klöst, bitit och tjutit/skrikigt/jamat högt. Endast en katt hade uppvisat alla de efterfrågade beteendena. På den följande flervalsfrågan om i vilka situationer som katten uppvisat dessa aggressiva beteenden så svarade en *Mot främlingar*, tre svarade *Vid sjukdom/smärta* och fem svarade *Annat*. Alla som svarade *Annat* ombads utveckla i fritext varav två respondenter gav svaren ”mot andra katter” och ”i samband med klocklapp och i bullriga miljöer/plötsliga ljud”.

På frågan om kattägaren någon gång märkt att deras katt varit stressad svarade en övervägande majoritet (n=21) ja, medan endast tre respondenter svarade att de inte märkt det. Respondenterna som svarade ja på denna fråga ombads i fritext lista alla tecken de såg som stress hos katten och 20 valde att svara på denna fråga. Några av de tecken som listades i fritext var att kattens ögon och kroppsspråk förändrades, att den drog sig undan eller tog skydd, att den vokaliserade mer än vanligt och att den inte ville äta, dricka eller gå på lådan.

Respondenterna gavs skattningsfrågor där de uppmanades att skatta hur stressade de upplevde sin katt i olika situationer. Detta gjordes med en skala på 0–10 där 0 betydde att de *Inte upplevt situationen*, 1 betydde *Inte stressad* och 10 betydde *Mycket stressad*. Alla statistiska värden nedan är baserade på de respondenter som skattat sin katts stressnivå mellan 1–10.

På frågan om katten upplevdes stressad i samband med ingång i transportburen var medelvärdet på kattens upplevda stress 4,39 med en standardavvikelse på 2,33. När respondenterna utvärderade kattens stressnivåer under transport var medelvärdet 6,26 med en standardavvikelse på 2,55.

På frågan om katten upplevdes stressad i samband med höga ljud skattade fem respondenter sin katts stressnivå som 2, fyra skattade stressnivån som 5 och tre skattade stressnivån som 6. Medelvärdet uppmättes till 4,73 med en standardavvikelse på 2,75. När respondenterna ombads skatta kattens stressnivå i en ny miljö syntes en spridning i svar där högst antal kunde ses skatta sin katts stressnivå som 3 (n=4) samt nio (n=4). Medelvärdet uppmättes till 6,25 med en standardavvikelse på 2,60.

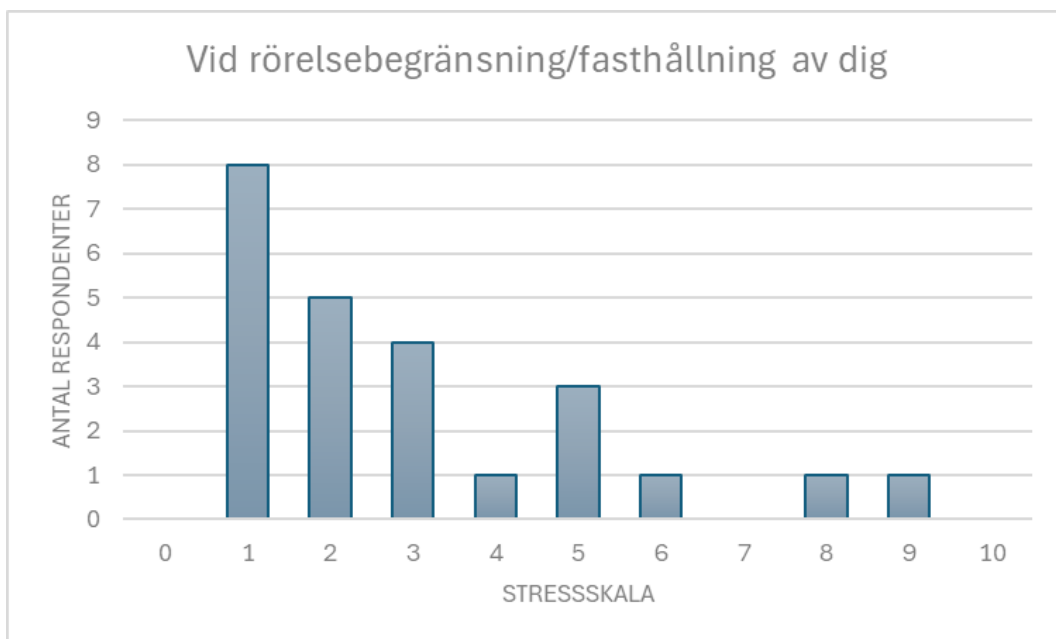


Figur 1. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressad deras katt var i situationen "När katten befinner sig i ett begränsat utrymme (ex: i ett undersökningsrum eller inte får lämna hemmet)".

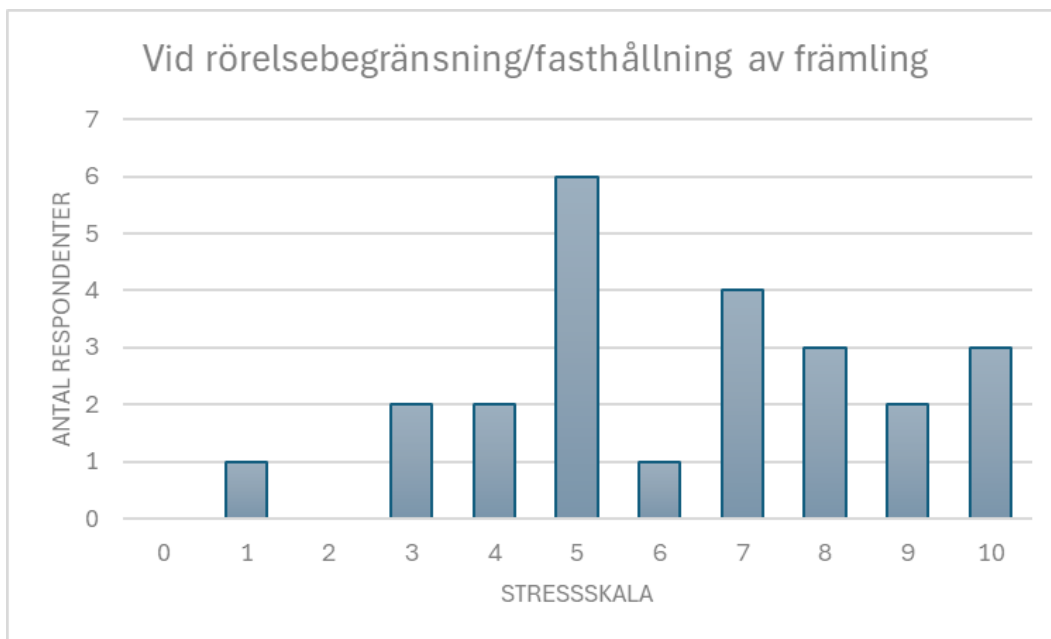
När respondenterna uppmanades skatta sin katts stressnivå när katten befann sig i ett begränsat utrymme var fördelningen mellan de olika svarsalternativen relativt jämn (figur 1). En katt uppgavs inte ha upplevt situationen, för majoriteten (n=15) angavs stressnivå upp till nivå fem och endast 8 respondenter skattade sin katts

stressnivå som över 5. Medelvärdet uppmättes till 4,56 med en standardavvikelse på 2,08.

Vid rörelsebegränsning av katten av kattägaren skattade ett flertal av respondenterna (n=17) sin katts stressnivå som låg, mellan 1–3 på skalan (figur 2). Medelvärdet uppmättes till 3 med en standardavvikelse på 2,23. Vid rörelsebegränsning av en främling skattades däremot respondenterna sina katters stressnivå som relativt hög (figur 3). Över hälften av respondenterna (n=13) skattade sin katts stressnivå som över 5 på skalan. Medelvärdet uppmättes till 6,29 med en standardavvikelse på 2,38.



Figur 2. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressad deras katt var i situationen för enkätfrågan "Vid rörelsebegränsning/fasthållning av dig".



Figur 3. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressad deras katt var i situationen för enkätfrågan "Vid rörelsebegränsning/fasthållning av en främling".

4.5 Kattens beteende på klinik

På frågan om respondenten har en specifik veterinärklinik denne går till svarade 22 ja och två nej. Av de respondenter som svarade ja svarade 14 respondenter att de besökte en veterinärklinik mindre än 1 gång om året, 5 svarade att de besökte kliniken 1 gång om året, 3 att de besökte kliniken 2–4 gånger om året och 2 att de besökte kliniken fler än 4 gånger om året.

Respondenterna gavs skattningsfrågor där de uppmanades att skatta hur stressade de upplevde sin katt i olika situationer. Detta gjordes med en skala på 0–10 där 0 betydde att de *Inte upplevt situationen*, 1 betydde *Inte stressad* och 10 betydde *Mycket stressad*. Alla statistiska värden nedan är baserade på de respondenter som skattat sin katts stressnivå mellan 1–10.

Vid väntan i undersökningsrummet syntes en bred variation i svaren där det största svarsantalet (n=8) skattade sin katts stressnivå mellan 5–6 på skalan. Medelvärdet uppmättes till 4,63 med en standardavvikelse på 2,28. När respondenterna ombads skatta sin katts stress vid vägning skattade åtta respondenter sin katts stress mellan 2–3. Ett mindre antal (n=4) skattade sin katts stress som 6 av 10 och lika många (n=4) som 8 av 10. Medelvärdet uppmättes till 4,52 med en standardavvikelse på 2,6.

Vid hantering av djurhälsopersonal skattade generellt respondenterna sin katts stressnivåer som relativt låga, där det största svarsantalet ($n=6$) skattade sin katts stressnivå som 4 av 10 (figur 4). Medelvärde uppmättes till 5 med en standardavvikelse på 2,53.



Figur 4. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna ($n=24$) skattar hur stressad deras katt var i situationen för enkätfrågan "Hantering av veterinär/djursjukskötare/djurvårdare".

Vid rakning av päls angav åtta respondenter att de inte varit med om behandlingen och av de som upplevt det på klinik skattade nio respondenter sin katts stressnivå mellan 7–9 på skalan. Medelvärde uppmättes till 5,93 med en standardavvikelse på 3,4. Även vid blodprovstagning angav åtta respondenter att de inte varit med om detta. Blodprovstagning skattades generellt högre på skalan och 14 respondenter skattade sin katts stressnivåer mellan 5–10. Medelvärde uppmättes till 6,56 med en standardavvikelse på 2,34.

Blodtrycksmätning visade på en stor spridning bland katternas upplevda stressnivåer. Hälften av respondenterna ($n=12$) angav att de inte varit med om detta och endast ett fåtal ($n=6$) skattade sin katts stress som över 6 på skalan. Medelvärde uppmättes till 5,58 med en standardavvikelse på 2,66. Vid frågan om kattens upplevda stressnivåer vid vaccination uppgav 14 respondenter en stressnivå mellan 1–5 och åtta respondenter angav en upplevd stressnivå mellan 6–8. Medelvärde uppmättes till 4,40 med en standardavvikelse på 2,16.

När respondenterna uppmanades att skatta sin katts stressnivå vid chipmärkning angav åtta respondenter att de inte varit med om behandlingen, elva skattade sin katts stressnivå mellan 1–5 och endast fem respondenter skattade sin katts stressnivå mellan 6–9. Medelvärdet uppmättes till 4,37 med en standardavvikelse på 2,68. På frågan gällande kattens stressnivå vid medicinering i nackskinnnet syntes en blandad svarsfrekvens med 13 respondenter som angav en upplevd stressnivå hos sin katt mellan 1–5 och fem respondenter som angav en upplevd stressnivå hos sin katt mellan 6–8. Medelvärdet uppmättes till 4,16 med en standardavvikelse på 2,19. Slutligen uppmanades respondenterna att skatta sin katts stressnivå i samband med medicinering intramuskulärt. På denna fråga svarade elva respondenter att de inte varit med om behandlingen, två respondenter skattade sin katts stressnivå som 1, tre som 4, en som 5, två som 6, två som 7 och tre som 8. Medelvärdet uppmättes till 5,30 med en standardavvikelse på 2,33.

4.6 Katten och kattägarens upplevelse på klinik

Respondenterna ombads fylla i en flervälsfråga med påståenden om ett klinikbesök som de varit på tillsammans med sin katt, och färre än hälften (n=10) svarade att kliniken de varit på hade ett kattväntrum. En mycket liten del (n=2) svarade att de läst på klinikens webbsida om råd inför besöket. Fyra svarade att kliniken erbjöd filtar/handdukar att lägga över transportburen och dubbelt så många (n=8) svarade att det fanns hyllor i väntrummet för transportburen. Fem svarade att katten hade fått sitta kvar i burens botten vid undersökning, och nästan alla (n=20) svarade att katten hade fått gå omkring fritt i undersökningsrummet. En fjärdedel (n=6) svarade att katten hade virats in i en handduk/filt vid hantering och nästan lika många (n=5) svarade att katten hade fått sitta i kattägarens knä vid behandling/undersökning. Nästan hälften (n=11) uppgav att respondentens katt hade fått godis av djurhälsopersonalen i samband med behandling/undersökning. En övervägande majoritet (n=19) uppgav att djurhälsopersonalen aktivt försökte se till att katten hade det så bekvämt som möjligt under besöket. Över hälften (n=16) upplevde sin klinik som kattvänlig och tre upplevde inte kliniken som kattvänlig. Fem respondenter valde inte något av påståendena *Jag ser min klinik som kattvänlig* eller *Jag ser inte min klinik som kattvänlig*. En respondent svarade att denne upplevde kliniken både som kattvänlig och som inte kattvänlig. Ingen (n=0) valde påståendet *Min katt har blivit lyft/fasthållen i nackskinnnet i samband med behandling/undersökning*.

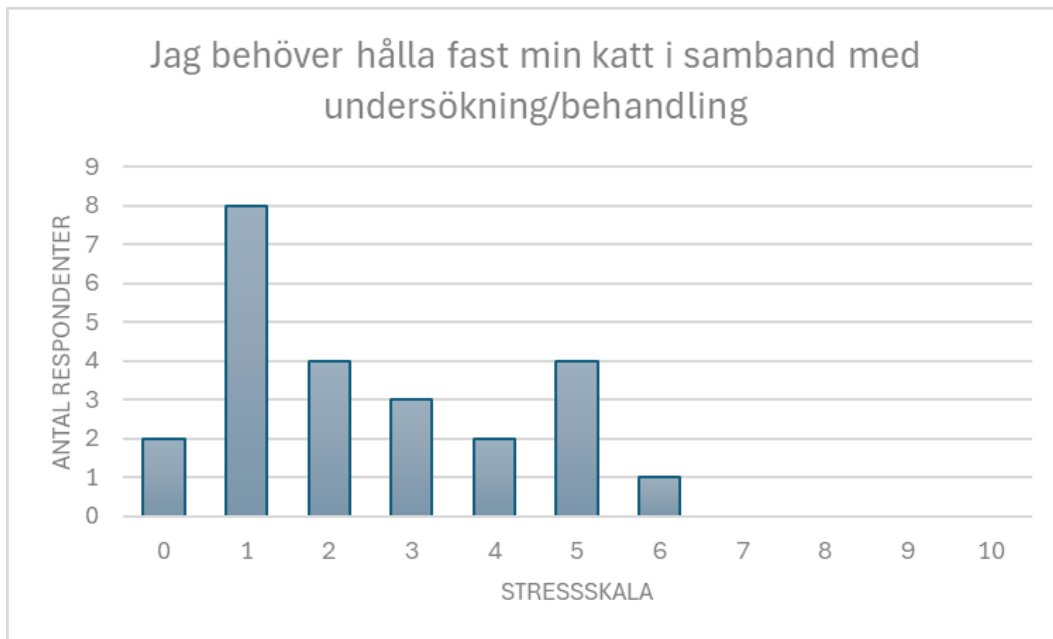
Respondenterna ombads skatta sin egen stressnivå vid ett vanligt klinikbesök med en skala på 1–10, där 0 betydde att de *Inte upplevt situationen*, 1 betydde *Inte stressad* och 10 betydde *Mycket stressad* (figur 5). Alla statistiska värden nedan är baserade på de respondenter som skattat sin egen stressnivå mellan 1–10. Alla

respondenter (n=24) ansåg att de låg på en stressnivå på 1–8, med den största svarsfrekvensen (n=7) på nivå 1. Ingen (n=0) upplevde sig ligga på nivåerna 9–10. Medelvärdet uppmättes till 3,7 med en standardavvikelse på 2,4.



Figur 5. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen för enkätfrågan "Vanligt klinikbesök med din katt".

Respondenterna gavs även skattningsfrågor där de uppmanades att skatta sin egen upplevelse i olika situationer i samband med ett besök på klinik. Detta gjordes med en skala på 0–10, där 0 betydde att de *Inte upplevt situationen*, 1 betydde *Inte stressad* och 10 betydde *Mycket stressad*. Alla statistiska värden nedan är baserade på de respondenter som skattat sin egen stressnivå mellan 1–10.



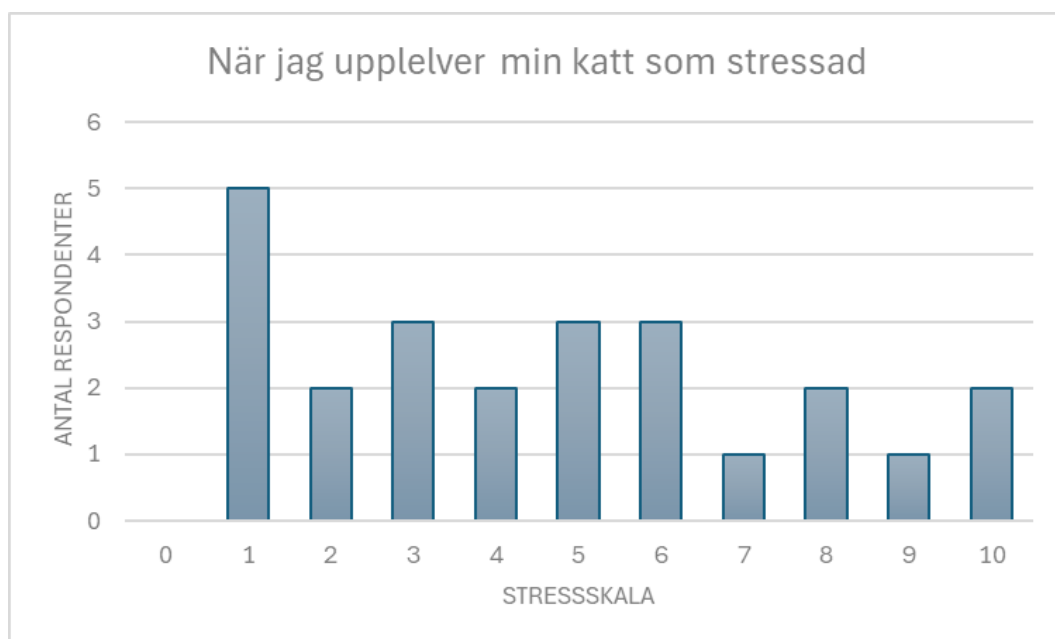
Figur 6. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "Jag behöver hålla fast min katt i samband med undersökning/behandling". Medelvärdet uppmättes till 2,68 med en standardavvikelse på 1,66.



Figur 7. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "När min katt blir undersökt/hanterad av veterinär/djursjukskötare/djurvårdare". Medelvärdet uppmättes till 2,30 med en standardavvikelse på 1,36.



Figur 8. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "När min katt blir fasthållen av veterinär/djursjukskötare/djurvårdare i samband med undersökning/behandling". Medelvärde uppmättes till 3,21 med en standardavvikelse på 1,95.



Figur 9. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "När jag upplever min katt som stressad". Medelvärde uppmättes till 4,62 med en standardavvikelse på 2,88.



Figur 10. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna ($n=24$) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "När jag upplever att min katt har ont". Medelvärdet uppmättes till 5,95 med en standardavvikelse på 3,25.



Figur 11. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna ($n=24$) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "När jag upplever att min katt är arg". Medelvärdet uppmättes till 4,08 med en standardavvikelse på 2,56.



Figur 12. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "När jag upplever att min katt är rädd". Medelvärde uppmättes till 4,73 med en standardavvikelse på 2,91.

Respondenterna uppmanades skatta sin egen stressnivå när djurhälsopersonal tar blodprov på deras katt. Svarsfördelningen på denna fråga var väldigt blandad då fem respondenter angav att de aldrig upplevt denna åtgärd, sex respondenter skattade sin stressnivå som 1 och resterande respondenter fördelades jämnt mellan skattningsnivåerna 2–9 med mellan en och två respondenter vid varje skattningsnivå. Medelvärde uppmättes till 3,47 med en standardavvikelse på 2,77.



Figur 13. Svarsfördelning enligt stresskala 0–10 där respondenterna (n=24) skattar hur stressade de själva var i situationen på enkätfrågan "När jag upplever veterinär/djursjukskötare/djurvårdare är stressade". Medelvärde uppmättes till 4,73 med en standardavvikelse på 2,78.

4.7 Tidigare erfarenheter om stressreducerande metoder

På frågan om de hade några tidigare kunskaper om stressreducerande metoder för katt svarade tolv respondenter ja, nio svarade nej och tre svarade att de inte visste.

Av respondenterna med tidigare kunskaper kände tolv till feromoner, fem kände till Fear Free-metoden och tre kände till passiv hantering. Sex respondenter kände till frivillig hantering, elva kände till hembesök och sedering och nio kände till medicinering innan besök.



Figur 14. Svarsfördelning på enkätfrågan "Hur påverkar veterinärens/djursjukskötarens/djurvårdarens kompetens inom stressreducerande metoder för din katt ditt val av klinik?". Totalt antal respondenter 24.

När respondenterna tillfrågades om de fått råd av djurhälsopersonal om stressreducerande metoder för katt vid behandling i hemmet angav nio att de fått detta. Tolv angav att de inte fått några råd och tre svarade att de inte visste om de hade fått råd. Av de respondenter som hade fått råd angav fyra att de fungerade lite, ytterligare fyra angav att de fungerade ganska bra och en svarade att de fungerade mycket bra. Ingen (n=0) valde alternativet att råden inte fungerade alls.

5. Diskussion

5.1 Metoddiskussion

En testenkät skickades ut till 8 djursjukskötarstudenter samt en handledare för att optimera den slutgiltiga enkäten cirka en vecka före utskick. Respondenterna uppmanades att kommentera eventuella problem och oklarheter. För att ytterligare optimera enkäten hade ännu en testenkät kunnat användas. Men till följd av tekniska problem med Netigate och uteblivna svar från Facebook-gruppernas administratörer togs beslutet att publicera enkäten efter endast en korrigeringsomgång utifrån responsen på den utskickade testenkäten.

Inför publicering kontaktades administratörerna för de utvalda Facebook-grupperna för tillstånd att publicera enkäten då några av grupperna var privata. Privata meddelanden skickades i Messenger men ingen av administratörerna svarade. Ytterligare försök till kontakt via Messenger togs efter en vecka, även denna gång utan svar, och beslutet togs till slut att publicera enkäten i grupperna trots att inget medgivande hade getts. För att säkra upp publicerades inlägget med uppmaningen: ”Admin får ta bort inlägget om ej ok att posta”. Alla inlägg godkändes då av gruppernas administratörer, utom ett där administratören kontaktade den publicerande författaren. Administratören bad författaren att ändra i inlägget för att ta bort brasklappen varefter inlägget godkändes. Till följd av uteblivna svar från gruppadministratörerna dröjde publiceringen av enkäten och den kunde inte vara öppen under hela den planerade tiden. Detta kan vara förklaring till varför inte så många enkätsvar kunde samlas in. Planen var att publicera enkäten och därefter skicka en till två påminnelser i varje grupp, men på grund av den försenade publiceringen hann inga påminnelser skickas. De förlorade påminnelserna ledde förmodligen till att enkäten försvann i gruppernas inläggsflöde och inte sågs av så många gruppmedlemmar.

Det totala antalet respondenter som gick in i och påbörjade enkäten ($n=31$) skiljde sig från hur många som faktiskt slutförde den ($n=24$). Att inte så många svarade på enkäten kan bero på att det i samma Facebook-grupper som enkäten publicerades låg ytterligare en enkät. Även denna enkät ingick i ett kandidatarbete på Djursjukskötarprogrammet och behandlade ett liknande ämne, vilket kan ha lett till förvirring och att respondenterna missuppfattade att det var två olika enkäter och då endast svarade på en. Det kan också ha varit så att de inte ville svara på fler än en enkät.

Den låga svarsfrekvensen beror troligen inte på att enkäten tog lång tid att genomföra, då den genomsnittliga tiden låg på 11 minuter och 51 sekunder. Detta

var något som respondenterna informerades om i början av enkäten, där författarna skrev att enkäten skulle ta cirka 10 minuter att genomföra. Testenkätens respondenter lyfte dock att svarsupplevelsen fortfarande kändes lång. Enkäten innehöll även många korta skattningsfrågor, vilket kan ha upplevts som överväldigande att svara på. Detta var något som framkom via en kommentar på ett av Facebook-inläggen. Denna kommentar löd; ”Lycka till. Har katt. Men så invecklade frågor”. Om endast denna person upplevde detta eller om det är något som upplevdes av fler respondenter framgår inte, men det inkom inga ytterligare liknande kommentarer.

En förbättring skulle kunna vara att minska ner antalet på och specificera frågorna. Frågorna hade antingen kunnat kretsa kring kattens *eller* kattägarens upplevelse på kliniken, i stället för att försöka få med bådas perspektiv. En specificering och minskning av insamlade data hade förmodligen gjort det lättare att analysera resultaten och därmed eventuellt gett ett tydligare resultat. Detta skulle även ha kunnat öka antalet respondenter som svarade på och slutförde enkäten. I en framtida studie skulle enkäten kunna vara mer fokuserad på kattägarens upplevelse och inte ha så många frågor angående kattens upplevelse.

5.2 Resultatdiskussion

Då kattens stressnivåer riskerar att påverka behandlingsresultat samt behandlingskvalitet undersöktes sambandet mellan *kattägarens* upplevda stressnivåer samt *kattens* upplevda stressnivåer. Resultatet visade att påverkansfaktorerna kring ägare och katts upplevda stressnivåer tycktes variera mycket. Något som belyste detta var hur en respondent som ansåg att dennes katt påvisade aggressiva beteenden kunde skatta sin egen stress när detta skedde som relativt låg medan kattens stress skattades som hög.

Majoriteten av de respondenter som angav att deras katt hade uppvisat aggressiva beteenden även hade kunskap inom stressreducerande metoder. Författarnas antagande var att en ökad kunskap kring stressreducerande metoder för katt skulle positivt påverka kattägarnas klinikupplevelse. Vad resultatet i stället påvisade var att kattägarens egen tendens till stress verkade ha en starkare påverkan på kattägarens klinikupplevelse.

Det som enligt resultatet ser ut att påverka kattägarens upplevelse och stressnivå mest är inte de olika behandlingarna eller hanteringen av katten i sig, utan snarare hur katten upplever dessa situationer. Enligt figurena 9, 10 och 12 så skattade fler kattägare sin stressnivå som högre när deras katt var stressad, hade ont eller var rädd, medan de tenderade att skatta sin stressnivå som lägre när katten verkade

arg. Bouma et al (2021) skriver att många djurägare bildar samma känslomässiga band till sina djur som de gör till sina mänskliga familjemedlemmar. Det kan vara just det som indikeras i framför allt figurerna 9, 10 och 12 och skulle därför vara intressant att undersöka närmare.

En annan aspekt som skulle vara önskvärt att undersöka djupare hade varit hur klinikupplevelsens olika delar påverkar kattägaren. Situationer såsom när djurhälsopersonalen behöver hålla fast eller gå i väg med ägarens katt skattades högt inom stressnivå av de respondenter som påvisat hög stress under klinikbesök. En studie från 2022 (Couture et al.) visar liknande resultat där 48,4 % av kattägare svarade att de inte ville att deras katt skulle tas med för att behandlas utan deras närvaro. Samma studie visar även att kattägare föredrar att deras katter hanteras med så lite rörelsebegränsningar som möjligt. Detta stämmer överens med de tendenser som påvisades i detta kandidatarbets enkätsvar. Dessa belyste hur kattägarnas stress var högre när någon annan än de själva höll fast deras katt.

En aspekt att fundera över kan vara hur mycket informationen som djurägare får i samband med behandling på klinik påverkar deras upplevelse. Ytterligare en aspekt att studera vidare är om en ökad mängd information om bakgrunden till och anledningen bakom de behandlingsmetoder som väljs hade ändrat upplevelsen. Exempelvis upplever författarna att djurhälsopersonal ofta väljer att vara de som håller katten i samband med behandling i stället för djurägaren då de är utbildade inom säkra och effektiva tekniker för detta. Detta gör i teorin behandlingen mer säker, snabb och smärtfri för katten. Genom att skapa en bättre förståelse hos kattägaren kring detta, även när katten fortfarande upplevs som stressad i situationen, kan potentiellt klinikupplevelsen förbättras även för en mer lättstressad kattägare.

En del respondenter svarade motsägelsefullt och oklart på en del av frågorna och främst på frågor där de kunde välja flera svarsalternativ. Frågan *Hur länge har du haft katt?* hade de tre alternativen *Jag växte upp med katt*, *Detta är min första egna katt* och *Jag har haft flera katter innan min nuvarande*. Nästan alla respondenter (n=23) svarade med ett eller två av alternativen, vilket var något som författarna hade räknat med. Alternativen *Detta är min första egna katt* och *Jag har haft flera katter innan min nuvarande* borde inte gå att kombinera då en person inte kan ha ägt en katt tidigare om den nuvarande katten är den första katt personen ägt. En respondent valde dock att fylla i alla de tre alternativen *Jag växte upp med katt*, *Detta är min första egna katt* och *Jag har haft flera katter innan min nuvarande*. Det är möjligt att respondenten missuppfattade frågan eller läste svarsalternativen fel. *Jag har haft flera katter innan min nuvarande* skulle kunna uppfattas som ett alternativ som kan fyllas i om respondenten nuvarande äger

flera katter. Det är troligt att respondenten tolkat katten/katterna denna växt upp med som flera katter denne ägt tillsammans med sin familj innan den nuvarande katten, medan den katt personen äger nu är den första katt denne ägt helt själv.

En ytterligare aspekt som detta arbete påvisade vikten av att undersöka var hur kattägares medvetenhet kring stressreducerande metoder påverkade compliance. Av de 24 respondenterna svarade tolv att de hade tidigare kompetens kring stressreducerande metoder. Respondenterna uppmanades även ange om de hade fått rådgivning inom stressreducerande metoder. Resultatet visade att endast nio respondenter ansåg de hade fått rådgivning kring stressreducerande metoder. Av dessa respondenter ansåg endast en att det hade fungerat mycket bra, fyra att det hade fungerat ganska bra och fyra att råden hade fungerat lite.

I enkäten uppmanas kattägare att rapportera om sin framgång med att följa råd från djurhälsopersonal hemma. Detta går att se som ett exempel på compliance. Denna självskattning är relativt subjektiv och det vore intressant att få möjlighet att bekräfta den här behandlingsframgången med djurhälsopersonal i en uppföljande studie. I nuläget är det svårt att dra en exakt slutsats kring compliance utifrån detta. Data indikerar att rådgivning tycks påverka compliance och behandlingsframgång hemma positivt. Graden av påverkan var dock mer osäker och detta kan bero på flera olika faktorer, såsom hushållets övriga förutsättningar samt vilken behandling som preskriberats. Wayner et al. (2006) belyser i en studie vikten av att djurägaren tar till sig informationen som ges, då detta anses vara en förutsättning för compliance. Utifrån enkätsvaren går det att se att alla de respondenter som ansåg att de fått rådgivning också ansåg att de följde den.

Utifrån en studie som visar att upp till 60 % av djurägare upplever att djurhälsopersonalens instruktioner är otydliga (Wayner et al. 2006) hade rådgivning kring stressreducerande metoder varit en intressant studiefråga för framtida forskning. Med detta som bakgrund hade en undersökning angående på vilket sätt rådgivning kring stressreducerande metoder utförs och vilken utvecklingspotential det finns i kommunikationen mellan djurägare och djurhälsopersonal kunnat vara givande.

Då detta kandidatarbete använde sig av en enkätstudie som endast riktade sig till kattägare skapade detta en begränsning i analysen kring compliance. Genom att även kunna föra samtal med djurhälsopersonal, exempelvis via en ytterligare enkät eller intervjuer, hade ett bättre analysunderlag kunnat skapas. Det hade möjliggjort fler mätmetoder för compliance och hur det påverkades. Tidigare studier från Tyskland (Karn-Buehler & Kuhne 2022) studerade effekten som veterinärers råd till kattägare har när det kommer till compliance och det hade

varit intressant att studera detta vidare även inom Sverige. Då kommunikation är en så pass viktig del av vardagsarbetet för en djursjukskötare hade vidare studier inom området förhoppningsvis gett bättre förutsättningar för högkvalitativ vård.

6. Konklusion

Över hälften av de kattägare som svarade på enkäten angav att deras val av klinik på något sätt påverkades av djurhälsopersonalens kompetens när det kom till stressreducerande metoder för katt. Det som enligt enkätsvaren verkade påverka djurägare mest var hur de upplever att deras katt mår under besöket på kliniken. En katt som av ägaren upplevdes vara stressad, ha ont eller vara rädd ledde till högre stress hos hälften av de responderande kattägarna, medan en katt som upplevdes arg inte påverkade kattägaren i lika stor utsträckning. Resultaten indikerar att kattägarna även kan påverkas av hur djurhälsopersonalen hanterar deras katt. För att kunna dra några säkra slutsatser om vad som påverkar kattägars upplevelse av klinikbesök behövs ytterligare forskning inom ämnet med fler respondenter och utifrån en större urvalsgrupp.

Utifrån de svar som framgick av enkäten ges begränsade möjligheter att dra slutsatser kring hur kattägarnas kunskaper kring stressreducerande metoder påverkar compliance. Detta är en fråga som är mycket värd att forska kring och hade troligtvis gynnats av möjlighet till intervjuer med både kattägare och djurhälsopersonal för att få en djupare insikt i kring vad som påverkar compliance.

Referenser

- Anghel, L.A., Farcas, A.M. and Oprean, R.N. (2019). An overview of the common methods used to measure treatment adherence. *Medicine and Pharmacy Reports*, [online] 92(2), pp.117–122. <https://doi.org/10.15386/mpr-1201>
- Atkinson, T. (2018). Recognizing stress. In: *Practical feline behaviour: understanding cat behaviour and improving welfare*. CAB International. 256–257. <https://doi.org/10.1079/9781780647838.0256>
- Blocket (u.å.) *Blocket*. https://www.blocket.se/annonser/hela_sverige/fritid_hobby/djur/katt?cg=6082 [2025-04-21]
- Bouma, E.M.C., Reijgwart, M.L. & Dijkstra, A. (2021). Family Member, Best Friend, Child or ‘Just’ a Pet, Owners’ Relationship Perceptions and Consequences for Their Cats. *International journal of environmental research and public health*, 19 (1), 193-. <https://doi.org/10.3390/ijerph19010193>
- Carney, H.C., Little, S., Brownlee-Tomasso, D., Harvey, A.M., Mattox, E., Robertson, S., Rucinsky, R. and Manley, D.S. (2012). AAFP and ISFM Feline-Friendly Nursing Care Guidelines. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 14(5), pp.337–349. <https://doi.org/10.1177/1098612x12445002>
- Couture, M., Stellato, A.C., Moody, C.M. & Niel, L. (2024). Owner Perspectives of Cat Handling Techniques Used in the Veterinary Clinic. *Journal of applied animal welfare science*, 27 (1), 46–56. <https://doi.org/10.1080/10888705.2022.2039144>
- Day, A.M. and Novak, J.M. (2022). ‘I Couldn’t Find Information for People with Pets; So, I Gave Up,’: Pet Owner Identity, Informational Needs, and Media Uses during Hurricane Harvey. *Western Journal of Communication*, 87(1), pp.41–64. <https://doi.org/10.1080/10570314.2022.2100465>
- De Dierenkliniek (u.å.). *Stress in cats*. <https://de-dierenkliniek.nl/en/cats/advice/stress-in-cats/> [2025-06-02]
- Fraser, A.F. (2012). Association and Reproduction. In: *Feline Behaviour and Welfare*. CABI. <https://doi.org/10.1079/9781845939267.0056>

- Griffin, F.C., Mandese, W.W., Reynolds, P.S., Deriberprey, A.S. and Blew, A.C. (2020). Evaluation of clinical examination location on stress in cats: a randomized crossover trial. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 23(4), pp.364–369. <https://doi.org/10.1177/1098612X20959046>
- Hanås, S., Holst, B.S., Ljungvall, I., Tidholm, A., Olsson, U., Häggström, J. and Höglund, K. (2021). Influence of clinical setting and cat characteristics on indirectly measured blood pressure and pulse rate in healthy Birman, Norwegian Forest, and Domestic Shorthair cats. *Journal of Veterinary Internal Medicine*, 35(2), pp.801–811. <https://doi.org/10.1111/jvim.16096>
- Hargrave, C. (2015). Anxiety, fear, frustration and stress in cats and dogs — Implications for the welfare of companion animals and practice finances. *Companion animal (London, England)*, 20 (3), 136–141. <https://doi.org/10.12968/coan.2015.20.3.136>
- Hargrave, C. (2017). Feline stress in a nutshell — why does it occur, how can it be recognised, and what can be done to alleviate it? *The veterinary nurse*, 8 (4), 192–199. <https://doi.org/10.12968/vetn.2017.8.4.192>
- Horwitz, D.F. & Rodan, I. (2018). Behavioral awareness in the feline consultation: Understanding physical and emotional health. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 20 (5), 423–436. <https://doi.org/10.1177/1098612X18771204>
- Karn-Buehler, J. and Kuhne, F. (2022). Advice on cat behavior in German veterinary practices: Expectations of cat owners and influencing factors on compliance. *Journal of Applied Animal Welfare Science*, pp.1–13. <https://doi.org/10.1080/10888705.2022.2063022>
- Kattförbundet SVERAK (u.å.). *Köpakatt.se*. <https://www.kopakatt.se/kattannonser/> [2025-04-21]
- Kogan, L. and Oxley, J.A. (2020). Nurses' views of pet owners: online pet health information. *The Veterinary Nurse*, 11(8), pp.379–383. <https://doi.org/10.12968/vetn.2020.11.8.379>
- Mariti, C., Bowen, J.E., Campa, S., Grebe, G., Sighieri, C. and Gazzano, A. (2016). Guardians' Perceptions of Cats' Welfare and Behavior Regarding Visiting Veterinary Clinics. *Journal of Applied Animal Welfare Science*, 19(4), pp.375–384. <https://doi.org/10.1080/10888705.2016.1173548>

- Mariti, C., Guerrini, F., Vallini, V., Bowen, J.E., Fatjó, J., Diverio, S., Sighieri, C. and Gazzano, A. (2017). The perception of cat stress by Italian owners. *Journal of Veterinary Behavior*, 20, pp.74–81. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2017.04.002>
- Mellanby, R.J. & Herrtage, M.E. (2004). Survey of mistakes made by recent veterinary graduates. *Veterinary Record*, 155 (24), 761–765.
<https://doi.org/10.1136/vr.155.24.761>
- Moody, C.M., Mason, G.J., Dewey, C.E. & Niel, L. (2020). Getting a grip: cats respond negatively to scruffing and clips. *Veterinary Record*, 186 (12), 385–385.
<https://doi.org/10.1136/vr.105261>
- Moody, C.M., Picketts, V.A., Mason, G.J., Dewey, C.E. and Niel, L. (2018). Can you handle it? Validating negative responses to restraint in cats. *Applied Animal Behaviour Science*, 204, pp.94–100.
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2018.04.012>
- Pratsch, L., Mohr, N., Palme, R., Rost, J., Troxler, J. & Arhant, C. (2018). Carrier training cats reduces stress on transport to a veterinary practice. *Applied animal behaviour science*, 206, 64–74. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2018.05.025>
- Quimby, J.M., Smith, M.L. and Lunn, K.F. (2011). Evaluation of the Effects of Hospital Visit Stress on Physiologic Parameters in the Cat. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 13(10), pp.733–737. <https://doi.org/10.1016/j.jfms.2011.07.003>
- Rodan, I., Dowgray, N., Carney, H.C., Carozza, E., Ellis, S.L., Heath, S., Niel, L., St Denis, K. & Taylor, S. (2022). 2022 AAFP/ISFM Cat Friendly Veterinary Interaction Guidelines: Approach and Handling Techniques. *Journal of feline medicine and surgery*, 24 (11), 1093–1132.
<https://doi.org/10.1177/1098612X221128760>
- Rodan, I., Sundahl, E., Carney, H., Gagnon, A.-C., Heath, S., Landsberg, G., Seksel, K. & Yin, S. (2011). AAFP and ISFM Feline-Friendly Handling Guidelines. *Journal of feline medicine and surgery*, 13 (5), 364–375.
<https://doi.org/10.1016/j.jfms.2011.03.012>
- Russell, E., Mossop, L., Forbes, E. and Oxtoby, C. (2021). Uncovering the ‘messy details’ of veterinary communication: An analysis of communication problems in cases of alleged professional negligence. *Veterinary Record*, [online] 190(3).
<https://doi.org/10.1002/vetr.1068>

- Taylor, S., St Denis, K., Collins, S., Dowgray, N., Ellis, S.L., Heath, S., Rodan, I. & Ryan, L. (2022). 2022 ISFM/AAFP Cat Friendly Veterinary Environment Guidelines. *Journal of feline medicine and surgery*, 24 (11), 1133–1163.
<https://doi.org/10.1177/1098612X221128763>
- Uccheddu, S. (2021). Improving vet-client communication through understanding the client perspective. *Veterinary Record*, 188(9), pp.349–351.
<https://doi.org/10.1002/vetr.502>
- University of Central Florida (u.å.). *Acute vs. Chronic Stress*. <https://ucfhealth.com/our-services/lifestyle-medicine/acute-vs-chronic-stress/> [2025-03-22]
- Vitale Shreve, K.R. & Udell, M.A.R. (2015). What’s inside your cat’s head? A review of cat (*Felis silvestris catus*) cognition research past, present and future. *Animal cognition*, 18 (6), 1195–1206. <https://doi.org/10.1007/s10071-015-0897-6>
- Vogt, A.H., Rodan, I., Brown, M., Brown, S., Buffington, C.A.T., Forman, M.J.L., Neilson, J. and Sparkes, A. (2010). AAFP-AAHA: Feline life stage guidelines. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 12(1), pp.43–54.
<https://doi.org/10.1016/j.jfms.2009.12.006>
- Wayner, C.J. and Heinke, M.L. (2006). Compliance: Crafting Quality Care. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, 36(2), pp.419–436.
<https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2005.10.004>

Tack

Vi vill rikta ett stort tack till alla som svarade på vår enkät. Vi vill även tacka vår handledare Ann Hammarberg som hjälpte oss när vi körde fast, och hade ett stort tålamod när vi upplevde tekniska problem och behövde skriva om delar av arbetet som förlorats. Tack också till vår skrivgrupp för en trevlig stämning vid opponeringarna och en bra input under vår skrivprocess. Slutligen vill vi också tacka vår examiner Lena Olsén som stöttade oss i de sista revideringarna av texten och kom med tips och förslag på förbättringar.

Bilaga 1

Frågor markerade med *nummer dök endast upp för respondenten om de svarade *ja* på en relaterad fråga. Exempelvis: *7 dök endast upp för respondenten om de svarade *ja* på fråga 7. Respondenterna var ombedda att svara på frågorna utifrån sin mest stresskänsliga katt.

1. Jag samtycker till att delta i detta studentarbete och till att SLU behandlar personuppgifter om mig på det sätt som förklaras i denna text, inklusive känsliga uppgifter om jag lämnar sådana.

Svarsalternativ	Ja	Nej
-----------------	----	-----

2. Är du kattägare?

Svarsalternativ	Ja	Nej
-----------------	----	-----

3. Äger du raskatt eller huskatt/blandras? (flervalsfråga)

Svarsalternativ	Raskatt	Huskatt/blandras
	Båda	Vet ej

4. Hur länge har du haft katt? Vänligen kryssa i alla alternativ som stämmer in. (flervalsfråga)

Svarsalternativ	Detta är min första egna katt	Jag är uppväxt med katt
	Jag har haft flera katter innan min nuvarande	Annat

5. Hur skulle du uppskatta ditt förhållande till din katt? Din katt är...
Vänligen kryssa i alla alternativ som stämmer in. (flervalsfråga)

Svarsalternativ	Ett husdjur	En vän
	En familjemedlem	Inte någon du har ett förhållande till, ni bara bor ihop
	En stallkatt	Ett avelsdjur
	Annat	

6. Bor katten med andra djur?

Svarsalternativ	Ja	Nej
-----------------	----	-----

7. Vilka djur bor din katt med? *6 (flervalsfråga)

Svarsalternativ	Andra katter	Hund
-----------------	--------------	------

	Annat	
--	-------	--

8. Hur lever din katt?

Svarsalternativ	Strikt innekatt	Både inne- och utekatt
	Strikt utekatt	Innekatt med begränsad utevistelse (ex. koppel, balkong, katthage/gård)

9. Hur förvaras din katts transsportbur?

Svarsalternativ	Står alltid framme	Står framme några dagar innan användning
	Tas fram i samband med användning	

10. Leker din katt? Om du har flera katter, vänligen utgå från den katt som du upplever som mest stresskänslig.

Svarsalternativ	Ja	Ja, men bara lite/ibland
	Ja, men bara med mig	Ja, men bara med personer den känner
	Nej	

11. Tycker din katt om att umgås med andra individer?

Svarsalternativ	Ja	Ja, men bara med andra djur
	Ja, men bara med mig/familjen	Ja, men bara med personer den känner
	Ja, men bara med vissa specifika katter och mig	Nej

12. Har din katt någonsin visat aggressiva beteenden?

Svarsalternativ	Ja	Nej
-----------------	----	-----

13. Vilka beteenden har din katt visat? Vänligen fyll i alla alternativ som stämmer. *12 (flervalsfråga)

Svarsalternativ	Fräser	Morrar
	River/klöser	Biter
	Piskar med svansen	Krummad kropp/skjuter rygg
	Tjuter/skriker/jamar högt	Annat

14. I vilka sammanhang har katten uppvisat aggressiva beteenden? Vänligen fyll i alla alternativ som stämmer. *12 (flervalsfråga)

Svarsalternativ	I samband med allmän hantering	Mot främlingar
	På klinik	Mot alla människor
	I samband med sjukdom/smärta	Annat

15. Märker du någon gång att din katt är stressad?

Svarsalternativ	Ja	Nej
-----------------	----	-----

16. Hur märker du att din katt är stressad? Lista gärna så många tecken du kan. *15 (fritext)

17. Vänligen skatta hur stressad du upplever din katt i följande situationer. 0=Har inte varit med om situationen. 1=Inte stressad. 10=Mycket stressad.

- Kliv in i transportburen hemma
- Under transport
- När katten möter en främmande människa
- Vid höga ljud
- I en ny miljö
- När katten befinner sig i ett begränsat utrymme (ex: i ett undersökningsrum eller ej får lämna hemmet)
- I kontakt med djur av annan art
- Vid rörelsebegränsning/fasthållning av dig
- Vid rörelsebegränsning/fasthållning av främling

18. Har du en veterinärklinik som du oftast går till?

Svarsalternativ	Ja	Nej
-----------------	----	-----

19. Hur ofta besöker du och din katt en veterinärklinik?

Svarsalternativ	Mindre än 1 gång om året	1 gång om året
	2-4 gånger om året	Fler än 4 gånger om året

20. Vänligen skatta hur stressad du upplever din katt i följande situationer. 0=Har inte varit med om situationen. 1=Inte stressad. 10=Mycket stressad.

- a. Sitta i väntrummet
- b. Vänta i undersökningsrummet
- c. Lämna transsportburen
- d. Vägning
- e. Temperaturmätning
- f. Hantering av veterinär/djursjukskötare/djurvårdare
- g. Rakning av päls
- h. Blodprovstagning
- i. Blodtrycksmätning
- j. Vaccination
- k. Chipmärkning
- l. Medicinering via injektion (spruta) i nackskinnet
- m. Medicinering via injektion (spruta) i muskel
- n. Ultraljud utan sedering (lugnande/sövande medicinering)
- o. Röntgen utan sedering (lugnande/sövande medicinering)
- p. Gå tillbaka in i transsportburen i samband med hemgång från klinikbesök

21. Här följer ett antal påståenden gällande ett klinikbesök du varit på med din katt. Vänligen markera alla som stämmer. (flervalsfråga)

Svarsalternativ	Min klinik har ett kattväntrum	Innan besöket läste jag på klinikens webbsida kring råd inför besöket
	Min klinik erbjuder handduk/filt att lägga över transsportburen medan jag väntar	Det finns hyllor i väntrummet att sätta transsportburen på medan jag väntar
	Min katt har fått stanna på transsportburens botten under undersökning	Min katt har fått gå omkring fritt i undersökningsrummet
	Min katt har blivit invirad i en handduk/flit i samband med hantering	Min katt har fått sitta i mitt knä i samband med behandling/undersökning
	Min katt har blivit lyft/fasthållen i nackskinnet i samband med behandling/undersökning	Min katt har fått godis av veterinär/djursjukskötare/djurvårdare i samband med behandling/undersökning
	Veterinär/djursjukskötare/djurvårdare försöker aktivt se till att min katt har det så bekvämt som möjligt i samband med besöket	Jag upplever min klinik som kattvänlig
	Jag upplever inte min klinik som kattvänlig	

22. Vänligen skatta hur du känner dig under ett vanligt klinikbesök med din katt.

0 = önskar ej svara. 1 = Inte stressad. 10 = Mycket stressad

23. Vänligen skatta din egen upplevelse i samband med besök på klinik med din katt.

0=Har inte varit med om situationen. 1=Inte stressad. 10=Mycket stressad.

- a. Hur stressad känner du dig under ett vanligt klinikbesök med din katt?
- b. Sätta in katten i transsportburen hemma
- c. Uttag ur transsportbur på klinik
- d. Veterinär/djursjukskötare/djurvårdare går iväg med katten utan dig (ex: för röntgen, operation, blodprov osv)
- e. Jag behöver hålla fast min katt i samband med undersökning/ behandling
- f. När min katt får en injektion (spruta)
- g. När jag behöver lämna kvar min katt på kliniken
- h. När jag väntar med min katt i väntrummet
- i. När min katt blir undersökt/hanterad av veterinär/djursjukskötare/djurvårdare
- j. När min katt blir fasthållen av veterinär/djursjukskötare/djurvårdare i samband med undersökning/ behandling
- k. När jag upplever min katt som stressad
- l. När jag upplever att min katt har ont
- m. När jag upplever att min katt är arg
- n. När jag upplever att min katt är rädd
- o. När jag får vänta länge på min tid i väntrummet (över 20 minuter)
- p. När djursjukskötare/djurvårdare tar blodprov på min katt
- q. När jag upplever att veterinär/djursjukskötare/djurvårdare är stressade
- r. När det är många andra katter i väntrummet
- s. När min katt river/biter/fräser under undersökning/ behandling
- t. När min katt jamar/vokaliserar mycket på kliniken

24. Har du några tidigare kunskaper av stressreducerande metoder för katt?

Svarsalternativ	Ja	Nej
	Vet ej	

25. Vilka stressreducerande metoder känner du till? Vänligen markera alla du känner till. *24 (flervalsfråga)

Svarsalternativ	Feromoner (ex Feliway)	Fear Free-metoden
	Passiv hantering	Frivillig hantering

	Hembesök	Sedering (lugnande/sövande medicin på klinik)
	Medicinering innan besök (ex: Bonqat)	Annat

26. Hur påverkar veterinärens/djursjukskötarens/djurvårdarens kompetens inom stressreducerande metoder för katt ditt val av klinik?

Svarsalternativ	Påverkar inte alls	Påverkar lite
	Påverkar en del	Påverkar mycket
	Vet ej	

27. Har du fått råd kring stressreducerande metoder för katt vid hemmabehandling? (ex göm medicin i mat, body istället för krage/tratt etc)

Svarsalternativ	Ja	Nej
	Vet ej	

28. Hur tycker du att dessa råd fungerade för att minska din katts stress vid hemmabehandling? *27

Svarsalternativ	Fungerade inte alls	Fungerade lite
	Fungerade ganska bra	Fungerade mycket bra
	Vet ej/Följde ej råd	

29. Har du något övrigt du vill tillägga, vänligen skriv detta här (fritextfråga)

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

☒ JA, jag, Tova Hägerstrand har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☒ JA, jag, Sara Nilsson har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

☐ Föreliggande arbete ska publiceras med 12 månaders fördröjning av fulltexten (tillfälligt läsningsembargo). Därefter ger jag/vi härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.